

Dövlətimizin qadın siyasəti, cəmiyyət və ailə

(Əvvəli 4-cü səhifədə).

Milyonçu Hacı Zeynalabın Tağıyev Bakıda Şerqin ilk müsəlman-qız məktəbini açarkən ondan soruşurlar ki, niyə oğlanlar üçün deyil, qızlar üçün məktəb açır. Tağıyev cavabında demişdir: "Kişi təhsil alarsa, o, sadəcə təhsilli, dünyagörüşlü insan olacaq. Təhsilli qadın isə savadlı insan olmaqla yanaşı elmi, dünyagörüşlü anadır. Qadınlar, analar nə qədər təhsilli olsalar, bu, bir o qədər elmi, savadlı gəncliyin yetişməsi deməkdir".

Həqiqətən, həmin məktəbi bitirən bir çox qızlar dövrün ziddiyyətlərinə baxmayaraq Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında ən fəal, ən məşhur qadınlar oldular.

Təhsil almayan, dünyagörüşü olmayan, ailənin, uşaqları tərbiyə etmənin nədən ibarət olduğunu bilməyən, erkən nikaha daxil olan (təəssüf ki, belə hallar indi çoxdur) bir qız ailə qurursa o, cəmiyyətə nə verəcək? Söz yox ki, özü kimi savadsız, cahil övladlar və bu ailə ənənəsi yaqın ki, bir neçə nəsil davam edəcək. Ona görə də biz analar belə hallara qarşı barışmaz olmalı, qızların həyatda fəal mövqe tutması üçün çox iş görməliyik.

Sirr deyil ki, bu gün ailədaxili münaqişələrin, zorakılığın, boşanmaların sayı artıb. Yaranışından qadın nə qədər kövrək, zərif olsa da, onun təbiətində dərin müdriklik, ağıl, qətiyyət, dözümlülük var. Və bu da bir həqiqətdir ki, qadın həmişə ailənin dayacağı, sülhyaradanı olub. Təsədüfi deyil ki, tarixdə ən böyük sərkərdələr ən çətin məqamlarda qadın, ana öyüdü-nə, onların ağıllı məsləhətlərinə qulaq asıblar. "Ana məsləhətinə qulaq asan uğur tapar deyərler". Biz də çətin, problemlə ailələrə dayaq durmalı, onların rahat, uşaqların evdə sülh şəraitində yaşamaları, xoşbəxt olmaları üçün mübariz olmalıyıq. Bu sahədə, söz yox ki, kişiləri bizimlə həmrəy olmağa çağırmalıyıq. Məhz inam, xoş məram, qüvvələrin bir araya gəlməsi məqsədə nail olmaqdır. Məqsədimiz isə anaların yetişdirdiyi güclü kişilərlə birlikdə Azərbaycanın inkişafı üçün mənəvi cəhətdən sağlam nəsil yetişdirməkdir. Gəlin, bütün mənfiliklərə qarşı birgə mübarizə aparaq. Çünki, güc birlikdədir.

8 Mart—qadınlarımızın sevimli bayramıdır. Mən hər bir Azərbaycan xanımının Beynəlxalq Qadınlar Günü-nü təbrik edir, onlara sağlam həyat, mənalı ömür, gülər üz, ailə səadəti, həqiqi analıq hisslərini yaşamağı arzu edirəm. Övladlara isə, onları bir müddət bətnində, sonra qollarında və ölüncəyə qədər qəlbində gəzdiren anaların ana adını həmişə uca tutmağı arzulayıram.

Sədaqət BAYRAMOVA.

1873-cü ildə Bakıda ilk dəfə peşəkar teatrın yaranması xalqımızın milli mədəniyyət tarixində çox böyük hadisə oldu. Şərəfli və keçməkeşli tarix yaşamış Azərbaycan milli teatru zaman-zaman inkişaf etmiş və xalqın milli mənəvi dəyərlərinin qorunmasında, təbliğində, formalaşmasında, habelə maarifləndirmənin sürətləndirilməsində öz missiyasını yerinə yetirərək, mütərəqqi ideyaların carçısına çevrilib. Milli teatrın yarandığı vaxtlarda ilk yaradıcılar və həvəskarlar teatrın tərbiyəvi və estetik xüsusiyyətlərinə böyük məsuliyyətlə yanaşmış, tamaşaçıların daha çox cəlb olunmasına can yağışı ilə çalışmışlar.

140 il bundan öncə Bakı Realnı Məktəbinin teatr həvəskarları böyük

yadda qalan addımlarından biri də Azərbaycan Dövlət Teatrının təşkilatı oldu. Bu, Azərbaycan teatrının peşəkar dövlət teatru statusu alması demək idi. Bu, teatrın pərdələri ilk dəfə 1918-ci ilin payızında Nəriman Nərimanovun «Nadir Şah» faciəsinin tamçası ilə açılmışdı.

Qeyd etmək lazımdır ki, milli teatrımızın formalaşmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edən xalq teatrlarının yaranması ötən əsrin 50-60-cı illərində geniş vüsət almışdı. 1958-ci ildə Qəbələ Rayon Mədəniyyət Evinə də öz fəaliyyət dram dərnəyi yaradılmış, Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutunun dram aktyorluğu fakültəsini bitirmiş mərhum Şirin Abdullayev isə kollektiv və rəhbərlik etmişdir. Şirin Abdullayev

dan teatrdə püxtələşən Eldəniz Manafovun, Təmi Hacıyevin, Tamella Cəfərovanın, Alimə Kərimovanın, Almaz Məsimovanın, Əhməd Bəkirovun, Mədinə Şöyübovanın və digərlərinin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmək olar.

Teatrın əsas repertuarını təşkil edən Cəfər Cabbarlının "1905-ci ildə", "Yaşar", "Aydın", "Oqtay eloğlu", "Almaz", "Solğun çiçəklər" pyeslərini, Hüseyn Cavidin "Ana" mənşüm dramını, Cəlil Məmmədquluzadənin "Ölümlər", Sabit Rəhmanın "Toy", "Əliqulu evlənir", Səid Rüstəmovun "Durna", Salam Qədirzadənin "Şirinbala bal yığır" komediyalarını, Jan-Pol Sartrin "Lizzi" və xeyli Azərbaycan dramaturqlarının birpərdəli dram əsərlərini

10 mart—Milli Teatr Günüdür

Teatrımız mütərəqqi ideyaların carçısıdır

mütəfəkkir, yazıçı, dramaturq Mirzə Fətəli Axundzadənin "Lənkəran xanının vəzir", "Hacı Qara", komediyaları ilə səhnə pərdələrini geniş tamaşaçıların üzünə açdı. Bu komediyaların tamaşaya qoyulmasında Həsən bəy Zərdabının və Nəcəf bəy Vəzirovun böyük əməyi olmuşdur. Beləliklə, bu tamaşalarla Azərbaycan milli teatrının əsası qoyuldu. Teatrımızın inkişafı məşhur xeyriyyəçi və mesenant Hacı Zeynalabın Tağıyev də müstəsna və əvəzsiz xidmət göstərmiş, öz dövrünün unikal teatr binasını inşa etdirmişdir.

Çox da hamar olmayan dövrdə milli teatrımızın yaradıcıları teatrın qarşısına qoyduğu məqsədə çatmaq üçün sənətkarlıq nümunələri göstərmişlər. Milli teatrın yaradıcıları sayılan Hüseyn Ərəblinski, Cahangir Zeynalov, Hüseynqulu Sarabski, Mirzəağa Əliyev, Mərziyə Davudova, Sidqi Rühulla, Ülvü Rəcəb, Abbas Mirzə Şərifzadə, Mustafa Mərdanov, Məmmədza Şeyxzamanov, Ağasadiq Gəraybəyli, Əliağa Ağayev, Lütfəli Abdullayev, Nəsimə Zeynalova kimi aktyorlarımız Azərbaycan mədəniyyət tarixinə adları qızıl hərfərlə yazılan korifey sənətkarlarımızdır.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması milli teatrın fəaliyyətində gözə çarpancaq dərəcədə canlanmaya səbəb oldu. Teatr səhnəsinə xalqımızın tarixi qəhrəmanlıq və milli azadlıq mübarizəsi ilə bağlı yeni əsərlər gəldi. Gümhuriyyət hökumətinin bu sahədə

vin həm də klassik dramaturgiyanı dərinləndirən, geniş müşahidəçilik qabiliyyətinə malik olan səhnə sənətini

dərindən duyan rejissorluq qabiliyyəti vardı. O öz istedadı və bacarığı sayəsində 1962-ci ilə qədər 20-yə yaxın böyüklü-küçüklü pyesə səhnə təcəssümü vermişdir. Həmin ildə onun quruluş verdiyi Altay Məmmədovun "Həmyerliyə" komediyası ilə Cəlil Məmmədquluzadənin adını daşıyan Qəbələ (o vaxtkı Qutqaşın) Xalq Teatrının bünövrəsi qoyuldu. Premiyerasına müəllifin də dəvət olunduğu tamaşada həvəskar aktyorlardan Kamal Osmanlı, Əmrəh Səlimov, Səməd Hüseynov, Eldəniz Manafov, Əsmayə Osmanova, Firuzə Mikayılova əsas rolları oynamışlar.

İllər bir-birini əvəz etdikcə teatrın həvəskar kollektivi təhsilli, professional aktyor nəslinə zənginləşdi. Onlar

uğurla səhnəyə qoymuş, onlara bənzərsiz quruluş vermişdir.

Hazırda Cəlil Məmmədquluzadənin adına Qəbələ Xalq Teatrı birpərdəli pyeslər və intermediyalarla öz fəaliyyətini davam etdirir.

Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra mədəniyyət tariximizin parlaq səhifələrini yazan milli teatrlarımız özünün yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. O cümlədən Qəbələdə də yaraşığı, müasir, hər cür şəraitə və yeni texnologiyaya malik mədəniyyət mərkəzi inşa olunmuşdur.

«Azərbaycan teatr sənətinin inkişaf etdirilməsi haqqında» ölkə başçısı möhtərəm Prezident İlham Əliyevin 19 fevral 2007-ci il tarixli məlum sərəncamı milli mədəniyyətimizin inkişafında böyük rol oynayan teatrın maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə, teatr sənətkarlarının yaradıcılıq şəraitinin daha da yaxşılaşdırılmasına təkan verən mühüm sənəddir.

Hər il martın 10-nu (köhnə stillə 22-ni) Azərbaycan milli teatrının əsası qoyulan günü teatrsevərlər Milli Teatr Günü kimi bayram edirlər. Bu bayramın mart ayında keçirilməsinin xüsusi əhəmiyyəti var. Çünki Novruz tədbirlərində folklor nümunələri sayılan Novruz günlərində keçirilir.

Çünki Novruz tədbirlərinin süjetini folklor nümunələri sayılan meydan tamaşaları və məzhəkələr təşkil edir.

Anar RÜSTƏMLİ.

Qadınlarımız haqqında

—İslami ilk qəbul edən qadın Hz. Xədicə olmuşdur.

—Azərbaycanda ilk diplomat qadın Sara Xatun olub.

—Baqdadada ilk balet məktəbini Azərbaycanı baletmeysteri Qəmər Almaszadə açıb.

—Məhsəti Gəncəvi Gəncədən Nişapura sürgün edilmişdir.

—Misirin sonuncu qadın hökmdarı Kleopatra olmuşdur.

—Zivər Məmmədova Azərbaycanın ilk qadın heykəltaraşı idi.

—Məhsəti Gəncəvi şahmat oyununun mahir oyunçusu olub.

—Azərbaycanda ilk qadın jurnalı «İşiq» adlanıb.

—Qadın o qədər incə, o qədər zə-

rif məxluqdur ki, onu gül yarpağı ilə də vurmaq olmaz.

—Qadına əsas şey həya, ismətdir. Bunlar qadın üçün böyük sərvətdir.

—Həya gözəldir, amma qadınlar da daha gözəldir.

—Sizin ən xeyirliniz qadınlara qarşı ən yaxşı davranışlarınızdır.

—Ana məhəbbəti bütün hisslərdən və dünya nemətlərindən daimidir.

Toplad: S. BAYRAMOVA.